

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1901.   Andra Kammaren.   N:o 45.

Torsdagen den 30 maj.

Kl. 7 e. m.

Sammanträdet leddes af herr vice talmannen.

§ 1.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets betänkande n:o 36, angående beräkning af vissa bevilningar för år 1902.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 7,4 e. m.

In fidem.
E. Nathorst Böös.

Fredagen den 31 maj.

Kl. 2 e. m.

Kammarens förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 24 innevarande månad.

§ 2.

Anmälades och godkändes Riksdagens kanslis förslag, n:o 117, till Riksdagens förordnande för f. d. justitierådet C. F. Svedelius att vara komiterad för tryckfrihetens vård.

§ 3.

Föredrogs och godkändes bevillningsutskottets betänkande n:o 36, angående beräkning af vissa bevilningar för år 1902.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag.

§ 5.

Till bordläggning anmälades:
statsutskottets memorial:

n:o 5, i fråga om regleringen af utgifterna under riksstatens *fjerde* hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret; och
n:o 6, i fråga om regleringen af utgifterna under riksstatens *femte* hufvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvaret; samt
särskilda utskottets n:o 1 memorial, n:o 15, angående ersättning åt utskottets kanslipersonal och vaktbetjening.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,13 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Fredagen den 31 maj.

Kl. 7 e. m.

Sammanträdet leddes af herr vice talmannen.

§ 1.

Ordet lemnades till

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet Annerstedt, som anförde: Till mig har blifvit framställd frågan: Hvilka åtgärder hafva i anledning af Riksdagens skrifvelse af den 13 maj 1896 angående ändrade bestämmelser i fråga om förlust af medborgerligt förtroende vidtagits af Kongl. Maj:t, och när kan något förslag i ämnet vara att till Riksdagen införförvänta? I anledning af denna fråga ber jag att få meddela följande.

Svar å interpellation.

På sätt jag vid ett föregående tillfälle haft anledning att i kammaren antyda, förutsätter en förändrad lagstiftning angående straffpåföljden »förlust af medborgerligt förtroende» för sitt genomförande ändring af bestämmelserna i 17 kap. rättegångsbalken »om laga bevis i hvarjehanda mål», i den riktning, att större frihet vid bedömandet af vittnesbevisningens verkan tillerkännes domaren, än som är förenlig med de nuvarande stadgandena i nämnda kapitel och särskildt med den bekanta regeln i dess 29 §: »Två vittnen äro fullt bevis deri de sammanstämma». Af detta stadgande följer, att, derest påföljden »förlust af medborgerligt förtroende» borttages och således förbrytare, oafsedt hvilket brott de begått, skulle blifva vittnesgilla omedelbart efter utståndet straff, sammanstämmande berättelse af två sådana föga trovärdiga vittnen skulle utgöra fullt bevis, hvilket icke torde vara förenligt med rättskipningens säkerhet.

Af bland andra denna anledning har, sedan vid 1897 års riksdag då framlagdt förslag till lag om bevisning icke blifvit af denna kammare antaget, nytt förslag i detta ämne blifvit utarbetadt, och är sistnämnda förslag för närvarande föremål för högsta domstolens granskning. För såvidt denna granskning icke föranleder till annat, skall förslaget, så fort ske kan, föreläggas Riksdagen och, om det samma, såsom jag hoppas, blifver af Riksdagen antaget, derefter frågan om förändrad lagstiftning angående ifrågavarande straffpåföljd upptagas till behandling.

Vidare yttrade herr Kronlund: Herr vice talman! Jag ber att få betyga herr statsrådet mitt värdsamma tack för den beredvillighet, hvarmed herr statsrådet besvarat mitt spørsmål. Denna frågas stora humanitära betydelse har föranlett mig att framställa spörsmålet. Det är, som vi veta, 5 år, sedan Riksdagen uttalade sin

Svar å interpellation.
(Forts.)

önskan i detta afseende, och hvarje år, som går i afbidan på denna reformfrågas lösning, ökar ju antalet af de stackars skeppsbrutna, för hvilka vanärens stämpel i vanfräjdsstraffet oftast omöjliggör att resa sig ur det elände, hvori deras brott och äfven ofta olycka bidragit att sänka dem. Och det är min innerliga förhoppning, att denna fråga skall nå en snar lösning, hvarpå vi ju äfven, såsom herr statsrådet sagt, hafva att hoppas.

Vidare anfördes ej i detta ämne.

§ 2.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 105, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *tionde* hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna;

n:o 116, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändrade vilkor för lån från odlingslånefonden; och

n:o 118, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse åt Tuolluvara grufaktiebolag af kronan tillhörig mark i Norrbottens län.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets memorial n:o 92, angående statsregleringen för år 1902.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 7,12 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Lördagen den 1 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredrogs och lades till handlingarne statsutskottets memorial:
 n:o 5, i fråga om regleringen af utgifterna under riksstatens
fjerde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret; och
 n:o 6, i fråga om regleringen af utgifterna under riksstatens
femte hufvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvaret.

§ 2.

Härefter föredrogs hvart för sig och blefvo af kammaren godkända:

särskilda utskottets n:o 1 memorial, n:o 15, angående ersättning
 åt utskottets kanslipersonal och vaktbetjening; och
 statsutskottets memorial n:o 92, angående statsregleringen för
 år 1902.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:
 herr *C. A. J. Fagerlund* under 2 dagar fr. o. m. den 3 dennes
 och » *S. J. Kardell* » 3 » » » » » 2 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,10 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Lördagen den 1 juni.

Kl. 7 e. m.

Sammanträdet leddes af herr vice talmannen.

§ 1.

Anmälades och godkändes *dels* statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 125, till Konungen, angående statsregleringen för år 1902 och sättet för anvisande af vissa anslagsbelopp, *dels* och lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 128, till Konungen, i anledning af väckta motioner angående lagstiftningsåtgärder för vidmagthållande af jordbruksnäringen inom skogsbygderna i Norrland och Dalarne.

Vidare anmälades och godkändes Riksdagens kanslis förslag *dels* till §§ i riksdagsbeslutet:

n:o 36, om förändrad lydelse af 8 § 2 mom. i kongl. förordningen angående bevilning af fast egendom samt af inkomst den 3 december 1897;

n:o 37, angående införande af obligatorisk sjelfdeklaration;

n:o 38, angående skyldighet för Stockholms stads brandförsäkringskontor att erlagga bevilning för inkomst;

n:o 39, angående tullbevilningen;

n:o 40, angående lag om ändring i vissa delar af rättegångsbalken m. m.;

n:o 41, angående ändrad lydelse af §§ 7 och 35 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862;

n:o 42, om ändring i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871;

n:o 43, angående aflönande af vikarie för lärare eller lärarinna vid vissa småskolelärareseminarier;

n:o 44, angående tjänsteårsberäkning i visst fall för lärare eller lärarinna vid folkskola;

n:o 45, angående statsbidrag till aflönande af vikarier för sådana lärare och lärarinnor vid högre folkskolor, hvilka af sjukdom äro urståndsatta att fullgöra sin tjänst;

n:o 46, om tillägg till lagen angående ansvarighet för skada i följd af jernvägs drift den 12 mars 1886;

n:o 47, angående lag om ändrad lydelse af 1 och 8 §§ i grufvestadgan den 16 maj 1884;

n:o 48, angående bankovinsten;

n:o 49, angående utbetalning af anslag till riksdags- och revisionskostnader m. m.; och

n:o 50, angående kreditivsummorna;

dels ock till Riksdagens skrifvelse, n:o 119, till Konungen, angående utredning rörande åstadkommandet af förbättrade uppgifter om rikets in- och utförsel af varor m. m.

Slutligen blefvo särskilda utskottets n:o 1 förslag till Riksdagens följande skrivelser till Konungen anmälda och af kammaren godkända:

n:o 99, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *fjerde* hufvudtitel, innefattande anslagen till landtförsvaret;

n:o 100, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *femte* hufvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvaret;

n:o 121, i anledning af väckta motioner angående revision af de s. k. krigslagarne;

n:o 122, i anledning af väckt motion angående beredande af tillfälle för de värnpligtige att under den tid, tjenstgöringen för deras militära utbildning pågår, erhålla undervisning äfven i andra ämnen; och

n:o 123, i anledning af väckt motion om införande af en särskild enligt vissa grunder såsom bevilning till staten utgående, men från allmänna bevilningen fristående, direkt skatt.

§ 2.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

statsutskottets memorial:

n:o 93, med förslag till de återstående stadgandena i det nya reglementet för riksgäldskontoret; och

n:o 94, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för riksgäldskontoret; samt

sammansatta bevilnings- och särskilda utskottets n:o 1 betänkande, n:o 1, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevilningssummans utgörande.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 7,¹⁰ e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Söndagen den 2 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Efter föredragning af statsutskottets nedannämnda memorial n:o 93, med förslag till de återstående stadgandena i det nya reglementet för riksgäldskontoret; och

n:o 94, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för riksgäldskontoret,
biföll kammaren hvad utskottet i dessa memorial hemställt.

§ 2.

Herr talmannen anmälde till handläggning sammansatta bevilnings- och särskilda utskottets n:o 1 betänkande n:o 1, med förslag till den af Riksdagen fastälda bevilningssummans utgörande.

Dervid yttrade

Herr Fredholm: Herr talman! Med afseende på sättet för föredragningen af det nu föreliggande betänkandet tillåter jag mig föreslå, att punkten 6:o) må behandlas i samband med punkten 4:o). Jag framställer detta förslag, därför att, om icke nämnda punkter behandlades samtidigt, de motionärer, som omförmälas i punkten 6:o), skulle kunna blifva urståndsatta att yrka bifall till sina respektive motioner, för så vidt de icke iakttagit den försigtigheten att göra det redan vid behandlingen af punkten 4:o). Om nemligen utskottets hemställan i punkten 4:o) behandlades för sig och dervid bifölles, skulle ju detta bifall innebära afslag å alla de i punkten 6:o) nämnda motionerna.

Hvad herr Fredholm sålunda hemställt, blef af kammaren bifallet.

Härefter föredrogos och biföllos *punkterna 1, 2 och 3.*

Sedan *punkterna 4 och 6* häruppå föredragits, anförde

Herr Fredholm: Herr talman! Jag har, såsom synes, i detta utskottsbetänkande låtit anteckna mig såsom reservant. Anledningen dertill är den, att jag hyst en från majoritetens inom utskottet afvikande mening beträffande de uti de nu föredragna punkterna berörda frågor.

Innan jag går att vidare yttra mig i dessa frågor, vill jag förutskicka, att jag icke kommer att nu framställa något yrkande, och det af tvenne skäl. Det första af dessa skäl är det, att den tid,

som varit utskottet tillmätt för behandlingen af nämnda spörsmål, varit så kort, att det varit mig omöjligt att inom utskottet framställa något genomarbetadt förslag; och det andra skälet är, att det synes föga sannolikt, att kammaren skulle vara benägen att vid detta sena stadium af riksdagsförhandlingarna fatta något beslut, som skulle kunna föranleda gemensam omröstning.

Då jag sålunda icke afgifvit någon skriftligen affattad reservation med deri framställt yrkande, anhåller jag att här få i korthet redogöra för det förslag, jag inom utskottet och gent emot dess majoritet förfäktat. Det kan måhända synas öfverflödigt att nu lemna en dylik redogörelse, då jag icke kommer att derpå grunda något yrkande, men ett särskildt skäl föranleder mig dock dertill, det nemligen, att jag anser den fråga, för hvilken jag inom utskottet talat, vara af så stor vikt och betydelse, att densamma, om den också icke kan föranleda någon åtgärd vid denna riksdag, dock torde komma att vid en följande till behandling och afgörande upp- tagas.

Jag tager nemligen för gifvet, att den tilläggsbevillning, som nu ifrågasättes, icke kommer att upphöra med detta år. Förhållandena nu äro ungefär desamma, som förelågo vid 1893 års riksdag på grund af urtima-beslutet. Vi fingo då en tilläggsbevillning, som sedermera utgick under tre på hvarandra följande år. Och jag håller före, att de omständigheter, som föranledde, att så blef fallet, förefinnas kraftigare nu än då, och att för den skull utsigt är, att vi skola få behålla den nu ifrågasatta tilläggsbevillningen en längre tid. För öfrigt har ju Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t begärt framläggandet af förslag till en särskild skatt till fyllande af de ökade statsbehofven för den föreslagna, numera beslutade nya härordningen.

Visserligen har man velat kalla ifrågavarande tillägg till den allmänna bevillningen för en särskild direkt skatt = försvarsskatt. Det är dock icke lönt att söka dölja sakens realitet under ett nytt namn, på likartadt sätt som man t. ex. gjorde vid 1867 års riksdag, då man antog en tilläggsbevillning, som kallades vapensskatt. Den, som kan på sådant sätt låta sig nöja med ett nytt namn på tilläggsbevillningen, för honom kan det ju vara en tröst att utgöra densamma. Men det nu föreslagna tillägget till den allmänna bevillningen kommer i allt fall, hur man än kallar det, att blifva en tilläggsbevillning, som skall utgå efter samma grund som den allmänna bevillningen, så bristfällig denna grund än är.

Med afseende på denna tilläggsbevillning framhöll jag inom utskottet, huru viktigt det vore att åtminstone bereda lindring för de smärre inkomsttagarne, och det i vida högre grad, än Kongl. Maj:t föreslagit. Kongl. Maj:ts förslag indelar dem, som anses vara i behof af en lindring i beskattningen, i två grupper. Första gruppen slutar med dem, som hafva intill 1,200 kronor i inkomst, och andra gruppen omfattar dem, som ega från 1,200 intill 1,800 kronors inkomst. Denna indelning öfverensstämmer med bevillningsförordningens bestämmelser om, hvilka skattskyldiga skola medgifvas skattelindring. Men är den förutsättning, hvarpå en sådan indelning hvilat, numera

hållbar? Om det också kan hafva förefunnits tillräckliga skäl för att anse dem, som hade en inkomst från 1,200 kronor intill 1,800 kronor, icke tillhöra de obemedlade, men icke heller de så burgna, att de ej vore i behof af någon minskning i skatteutgifterna, *vid den tid*, då bestämmelser härom infördes i bevillningsförordningen, så kan väl hvar och en förstå, att de nämnda siffrorna icke rättvist motsvara förhållandena numera, då lefnadskostnaderna sedan dess så väsentligt ökats.

Jag föreställer mig, att siffrorna 1,500 och 3,000 skulle respektive bättre motsvara nuvarande förhållande än de nämnda 1,200 och 1,800. Visserligen hade jag icke i första hand tänkt mig siffran 3,000, utan trots, att man icke utan allt för stor risk skulle kunna gå längre än till 2,000 eller 2,500. Men då jag närmare granskade, huru en begränsning till någon af sistnämnda två siffror skulle verka till minskning i det afsedda skattebeloppet, fann jag, att det väl låte sig göra att utsträcka friheten från erläggande af stadgad tilläggsbevillning intill en inkomst af 3,000 kronor, såsom ock herr Branting i sin motion föreslagit, dock ville jag härvidlag, för att icke alltför mycket frånga Kongl. Maj:ts förslag, till skilnad från herr Branting, hafva det så ordnadt, att alla med lägre inkomst än 1,500 kronor fullständigt fritoges från tilläggsbevillningens erläggande, och att de, hvilka egde en inkomst från 1,500 till 3,000 kronor, åsattes blott den af Kongl. Maj:t föreslagna halfva bevillningsafgiften eller 50 öre för bevillningskrona.

Emellertid är det tydligt — och det säger äfven utskottet uttryckligen — att i samma mån man utsträcker lindringen utöfver hvad Kongl. Maj:t föreslagit, i samma mån förorsakar man en minskning i den af Kongl. Maj:t föreslagna bevillningens beräknade belopp. Och vill man icke göra någon ändring i sjelfva skattebeloppets slutsumma, så blir det nödvändigt att tillse, att den brist, utöfver hvad Kongl. Maj:t beräknat, som sålunda genom medgifna ökade lindringar kan uppstå, på annat sätt fylles. Till det ändamålet skulle man, hade jag tänkt mig, kunnat anlita en progression i beskattningen, såsom ock flere af motionärerna föreslagit. — Sedan jag, på sätt jag nämnt, bestämt mig för, att alla inkomster under 1,500 kronor skulle helt och hållet fritagas från tilläggsbevillnings utgörande och att för inkomster från och med 1,500 intill 3,000 kronor skulle erläggas endast 50 öre för bevillningskrona, hade jag vidare tänkt mig, att för inkomster från och med 3,000 till och med 10,000 kronor skulle betalas 100 öre per bevillningskrona eller hvad Kongl. Maj:t såsom regel föreslagit och att först derefter progressionen i tilläggsbevillningen skulle inträda. Denna progression hade jag då tänkt mig bestämd så, att för inkomster emellan 10,000 och 20,000 kronor skulle erläggas 105 öre, för inkomster emellan 20,000 och 30,000 kronor 110 öre, allt per bevillningskrona, och så vidare, så att för hvarje 10,000-tal kronor, hvarmed inkomsten ökades, skulle tilläggsbevillningen ökas med 5 öre för bevillningskrona. På så sätt komme man vid en inkomst på 100,000 kronor upp till 145 öre per bevillningskrona. Och för att sedan afrunda och begränsa serien, hade

jag tänkt mig, att de, som hade högre inkomst än 100,000 kronor, skulle erlägga 150 öre för bevillningskrona.

Såsom herrarne häraf finna, är det icke någon farlig progression, jag velat föreslå. En sådan progression skulle man mycket väl kunna antaga utan någon föregående utredning. Någon utredning behöfves icke derom, att det för en person, som har 10,000 kronor i inkomst, icke kan medföra någon afsevärd rubbning i ekonomiskt hänseende, vare sig han, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, får betala 100 kronor i tilläggsbevillning eller om han, enligt det förslag, för hvilket jag nu redogjort, får betala 105 kronor. Och motsvarande skulle ju förhållandet blifva med afseende på alla öfriga inkomsttagare, som öfver hufvud taget skulle erlägga en förhöjd tilläggsbevillning. Det är emellertid icke till fyllest för ett rätt bedömande af det förslag till tilläggsbevillning, som jag tillåtit mig framställa, att förslaget utan vidare undersökningar kan uppvisa icke blott lindringar för de små inkomsttagarne utan att medföra några som helst ekonomiska vådor för de stora inkomsttagarne, utan det är också angeläget att tillse, att genom den sålunda ifrågasatta progressiva beskattningen beträffande tilläggsbevillningen täckes den ökade brist i samma bevillning utöfver hvad Kongl. Maj:t beräknat, som skulle uppstå derigenom, att man utsträckte skattelindringarne till ett större antal smärre inkomsttagare. Jag har, så godt sig göra låter, verkställt en sådan utredning. Ehuru den icke kan göra anspråk på att vara fullt tillförlitlig, då man ju för densamma saknat alla åtminstone officiella siffror, tror jag likväl, att den är nog tillförlitlig för att visa, att ökningen å ena sidan skulle mer än väl betäcka minskningen å den andra. Så vidt jag kunnat finna, skulle ökningen genom den progressiva beskattningen med omkring 50 procent öfverstiga den minskning, som skulle uppstå genom de föreslagna större skattelindringarne, och ökningen skulle således vara fullt tillräcklig att betäcka bristen och dessutom lemna något öfverskott.

Jag anser, att det skulle hafva varit synnerligen eftersträfvansvärdt, att någon sådan åtgärd som den af mig föreslagna hade kunnat af utskottet tillstyrkas, ty då opinionen nu med allt större styrka synes vilja hafva progresiv beskattning införd, hade det med hänsyn till denna medfört en helt annan verkan, om Riksdagen nu fattat ett positivt beslut om en sådan beskattnings införande åtminstone i fråga om tilläggsbevillningen, der det utan någon särskild svårighet kunnat låta sig göra, i stället för att skrifva till Kongl. Maj:t och begära en utredning, som man många gånger förut begärt och som i allt fall endast komme att hålla oss kvar på samma ståndpunkt, der vi stått under senaste 8 à 9 år. Det hade nemligen då blifvit för hvar man uppenbart, att det inom Riksdagen verkligen funnits en bestämd vilja att göra något i åstundad riktning, men skrivelser deremot trösta ingen och det finns ingen som tror, att svårigheterna derigenom skola blifva snart afhjelpa.

Nu kan naturligtvis ingenting i saken åtgöras vid denna riksdag, men jag har dock nu velat framhålla, hvad man i fråga om tilläggsbevillningen kan bättra, på det att, om den utredning, om hvilken

utskottet anhåller på sid. 11, kommer nästa års Riksdag till handa och tilläggsbevillning äfven då kommer i fråga, bevillningsutskottet då måtte framlägga något förslag, som icke skall kunna afvisas på en sådan grund, att fullständig utredning saknas.

Det är vidare en annan sak, om hvilken jag i detta sammanhang anhåller att få erinra. Det är visserligen sant, att tilläggsbevillningen icke kan af Riksdagen godkännas under ett tidigare skede af dess samvaro, då ju bevillningssummans storlek icke kan fastställas förr, än statsregleringen är uppgjord, men denna omständighet bör icke utgöra hinder för att man tidigare kan öfverlägga om och fastställa grunderna och sättet för denna bevillnings utgörande äfven i fråga om särskildt den del deraf, som skall utgå i form af tilläggsbevillning, så att man bör därför i god tid komma fram med förslag till den senares utgörande. Tilläggsbevillningen är nu lika stor som den allmänna bevillningen, och därför bör åt den förra egnas lika stor uppmärksamhet som åt den senare, i all synnerhet som man beträffande tilläggsbevillningen kan tillämpa progressiv beskattning, hvilket för närvarande icke kan ske i fråga om den allmänna bevillningen, därför att denna senare ligger till grund för den kommunala beskattningen, i följd hvaraf kommunalskatten, som ju utgår med en multipel af den allmänna bevillningen, skulle mångdubbla felen i en mindre väl afpassad progression. Detta är deremot icke i en närmelsevis lika hög grad förhållandet med afseende å tilläggsbevillningen.

Det är väl sant, att, såsom utskottet säger, svårigheter och orättvisor skulle uppstå äfven genom att införa en progressiv beskattning till den inskränkning och på sådana grunder, som jag här angifvit, och denna omständighet har af utskottet anförts såsom skäl, hvarför det skulle vara omöjligt att införa en sådan progression, äfven då den endast hänför sig till tilläggsbevillningen. Nå väl, jag vill icke neka till, att samma svårigheter, som göra det omöjligt att införa en progressiv beskattning i afseende å den allmänna bevillningen, i någon mån också göra sig gällande i fråga om tilläggsbevillningen, men å andra sidan måtte väl icke de af mig föreslagna lindringarne för de mindre inkomsttagarne vara behäftade med någon olägenhet för dessa, utan för dem beredes dock väl derigenom en fördel. De kunna ju således omöjligen hafva anledning att klaga. Möjligen skulle i detta hänseende någon klagan öfver minskad skatteinkomst kunna framställas ur statsverkets synpunkt, men ej från de skattskyldiges. Då nu vidare det förhåller sig så, att de personer, som enligt mitt förslag skulle komma i tillgodonjutande af lindring i beskattningen, uppgå till 90 % af alla skattskyldige, under det att de, som skulle drabbas af en förhöjning, uppgå till omkring 2 % af alla skattskyldige, finner man deraf, hvilken fördelaktig inverkan på skattskyldigheten frågan har för folket i dess helhet, och huru angeläget det därför är att på allvar göra någon början i omfördäldt afseende, äfven om det fåtal, som är mera lyckligt lottadt i ekonomiskt hänseende, derigenom skulle komma att få betala något mera än eljest. Detta är en så ytterst vigtig synpunkt, att den icke

får förbises, helst då, såsom jag redan nämnt, tilläggsbevillningen nog torde komma att kvarstå under en längre tid eller ända till dess vi få till stånd en tidsenlig och rationel beskattningsslag hvad hela den direkta beskattningen vidkommer.

De ökade utgifter, vi åtagit oss, torde nog nödvändiggöra en sådan, äfven om statsinkomsterna skulle blifva bättre, än man i anledning af nu rådande konjunkturen kan hafva anledning att förmoda, och i samma mån som sättet för bevillingens utgående för de skattskyldige blottar orättvisor och beskattningen blir för befolkningens flertal betungande, i samma mån blir också missnöjet med skattens utgörande hos folket större och mera befogadt. Det synes mig därför, som om det vore ytterst angeläget att, medan tid är, söka förekomma ett sådant missnöje, om man nemligen icke anser skapandet af ett sådant utgöra en nödvändig förutsättning för att kunna genomdriva en rättvis skattereform här i landet.

Herr *Centerwall* instämde häruti.

Herr Meyer: I likhet med den föregående ärade talaren är jag öfvertygad derom, att tilläggsbevillningen nog kommer åter, och därför anser jag mig redan nu böra tillkännagifva, att jag inom utskottet yrkat bifall till herr Brantings motion. Den innefattar, såsom känt är, förslag derom, att alla skattskyldige, hvilkas inkomster icke uppgå till 3,000 kronor, skulle befrias från tilläggsbevilling. Jag framställde detta yrkande på grund deraf, att jag anser den principen vara fastslagen, att de ekonomiskt svagaste böra befrias från ökade skattebördor, vare sig för försvaret eller för andra ändamål, och för min del anser jag, att de i ekonomiskt hänseende i allo svagaste skattskyldige äro just de, som sitta med en inkomst från 1,200 kronor och till 3,000 eller 4,000 kronor.

Utskottet ansåg emellertid sannolikt, att herr Branting och jag voro alltför radikala, och detta gjorde, att jag icke fick något understöd, hvarför jag icke brydde mig om att reservera mig mot utskottets beslut, och nu har jag naturligtvis icke något yrkande att göra.

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet greve Wachtmeister: Herr greve och talman, mina herrar! Endast några ord i anledning af de båda senaste ärade talarnes yttranden.

Jag erkänner visst, att det hade varit mycket önskligt, om, beträffande den af Kongl. Maj:t föreslagna tilläggsbevillningen, större lättnader för de smärre inkomsttagarne kunnat beredas. Men det har alltid ansetts vara en ömtålig sak att mera utsträcka lindringarna, då man icke *kan* göra motsvarande lindringar i fråga om den stora del af skattskyldige, som icke betala inkomstbevilling, utan fastighetsbevilling.

Herr Fredholm antydde, att det var sannolikt, att tilläggsbevillingen komme att fortvara flera år utöfver 1902. Jag vill dock hoppas, att den kommer att fortlefva i en annan form än den nu föreslagna; jag hoppas nemligen, att det skall vara möjligt att enligt

Riksdagens uttryckta önskan till nästa Riksdag inkomma med förslag till en af kommunalbeskattningen oberoende direkt skatt, utgående efter progressiv skattefot. Får man en sådan skatt i stället för tilläggsbevillning, förfaller all betänklighet mot att bereda vissa inkomsttagare en större skattelindring, ty sådan kan då äfven medgifvas fastighetsegare. För den inkomst till staten, som derigenom bortfaller, kan då beredas ersättning genom att af de större inkomst-innehafvarne uttaga skatt efter en högre skattefot. Jag hoppas, att de obestriddiga olägenheter, som äro förenade dermed, att man nu icke ansett sig kunna gå längre i skattelindring, än då tilläggsbevillning senast eller för år 1896 åtog, skola bortfalla vid tillämpningen af den ökade direkta skatt, som nästa Riksdag nog kommer att få åtaga sig.

Herr Fredholm: Herr talman! Det är visserligen sant, att man icke kan ordna tilläggsbevillningen, då den utgår för fastighet på samma sätt, som då den utgår för inkomst, om man nemligen håller fast vid, att hvad som inom samma skattekategori skulle genom lindring minskas på ena hållet skall ersättas genom en skatteökning på ett annat.

Man kan icke, hvad fastighetsbeskattningen vidkommer, kompensera minskningen genom en motsvarande ökning, då man icke kan ordna fastighetsbeskattningen efter progressiva grunder.

Fastighetsskatten träffar nemligen icke personen efter skatteförmågan, men det är just det man afser med den progressiva beskattningen. Ju större en persons skatteförmåga är, ju lättare kan han bära skatten och man kan just därför ålägga honom att betala en större skatt. Detta gäller icke, när tilläggsbevillningen skall utgå efter fastighetsbevillningen, ty denna står icke i förhållande till personens skatteförmåga, emedan den är en objektsskatt, men då man icke kan anordna tilläggsbevillningen för fastighet progressivt, så medgifver denna omständighet icke heller, att man bereder fastighetsegarna några afsevärda lindringar vid skattens utgörande. Tilläggsbevillningen för inkomst, sådan den af mig föreslagits, kommer visserligen icke heller att drabba skatteförmågan på ett fullt rättvist sätt, men olägenheten häraf är dock mindre med afseende å denna skatt, emedan den i alla händelser kan göras något så när rättvis, än hvad den skulle blifva i fråga om fastighetsbevillningen.

Den omständigheten, att man beträffande fastighet icke kan bestämma en progressiv skatt, utgör emellertid icke något skäl, hvarför man icke skulle införa en sådan med afseende på inkomst. Ty om man vidtar en lindring med afseende på tilläggsbevillningen för inkomst å ett håll, kan man å ett annat håll inom samma skattekategori låta den utgå i högre proportion och derigenom upprätthålla jemvigten inom denna klass af statsinkomster. Detta låter sig deremot icke göra i fråga om fastighetsskatten.

Det är emellertid icke sådana saksål, som äro eller varit bestämmande vid tilläggsbevillningens ordnande. Huru var det icke 1893? Kongl. Maj:t framlade då ett förslag precis sådant som det

nu föreliggande, men Riksdagen ändrade detta så, att inga andra lindringar vidtogos än för de inkomsttagare, hvilkas inkomst understeg 800 kronor, hvilka befriades från tilläggsbevillning. Hvad var nu orsaken och motivet till denna Riksdagens åtgärd att så betydligt afvika ifrån hvad Kongl. Maj:t föreslagit? Jo, enligt en reservation från åtskilliga andrakammarledamöter förorsakades beslutet deraf, att när man icke kunde ge fastighetsegarne någon lindring, skulle andra skattskyldige icke ha någon heller. Det var det skälet, som då var bestämmande, och så kommer det måhända att gå alltjemt.

Jag tycker för min del, att om man utan men för statskassan kan bereda de skattskyldige en lindring, skall man äfven göra det, och om man nu icke kan bereda lindring åt alla, icke bör väl den omständigheten utgöra något skäl, hvarför man skall underlåta att vidtaga någon åtgärd till förmån för de några, som befinna sig i sådant läge, att de utan skada för andra intressen kunna komma i åtnjutande deraf.

Samma förhållande som det nu nämnda gjorde sig gällande äfven vid 1894 års riksdag, och först vid 1895 års riksdag, då tilläggsbevillningen för år 1896 bestämdes, antog man Kongl. Maj:ts med det nu framlagda lika lydande förslag.

Med en sådan erfarenhet för ögonen är man icke mycket benägen att hysa förhoppning om tillmötesgående från dem, som icke anse sig komma i åtnjutande af alla de fördelar, som det är möjligt att, utan orättvisa, bereda åt andra.

Herr Branting: Herr talman! Efter den ganska uttömmande utredning af frågan, som lemnades af den förste ärade talaren, har jag för min del icke mycket att tillägga. Jag vill endast liksom han betona, att det verkligen mycket väl varit möjligt att redan i år få fram ett positivt förslag, i fall blott någon god vilja dertill förefunnits inom utskottet. I likhet med honom vill jag understryka vigten af att en verklig lättnad beviljas så många som möjligt af de mera svaga inkomsterna, förutsatt, att hvad som derigenom går förloradt för statskassan tages igen af de mera stora inkomstbeloppen. Märk väl, att bland dessa äro, i stigande proportion, ju större de äro, äfven bolagsinkomsterna. Det är väl ingen, som kan finna någon resonlig invändning mot, att dessa inkomster få mer än hittills tagas i anspråk för statsverkets behof.

Jag tror äfven i likhet med herr Fredholm, att det skulle gått för sig att redan med en ofantligt liten och svag progression i fråga om inkomsterna öfver 10,000 kronor få till stand fullt tillfredsställande belopp för de lindringar, som nu skulle ha gjorts på andra sidan, nedanför de 3,000 kronorna.

Nu äro emellertid för närvarande förhållandena tyvärr sådana, att man icke vet, om man skall kunna ens göra något yrkande uti en Riksdag, så reducerad som den nuvarande. Det är ett olycksöde, som hvilat öfver dessa viktiga skattefrågor, att de mangan gång komma till behandling i de allra sista dagarne af riksdagen. Under nuvarande förhållanden vore det ju en parodi, om man skulle

begära votering och företaga en omröstning samt fatta beslut kanske med ett tjugotal röster, om ens så många, på hvardera sidan.

Jag tror därför, att det kanske kan vara så godt att icke göra något bestämdt yrkande mot utskottets förslag, ehuru jag verkligen gjort formelt i ordning ett sådant, som skulle just i öfverensstämmelse med den tankegång, herr Fredholm gjorde gällande, kunnat uttrycka Andra Kammarens ståndpunkt i frågan.

Jag ber till sist att få alldeles bestämdt taga fasta på hvad herr finansministern nyss yttrade. Han framhöll redan i anförande i statsrådsprotokollet den 11 sistlidne januari i hithörande frågor, att det »åtminstone» — såsom hans ord föllo — »skulle möta en afsevärd betänklighet» att göra skattelättnaderna något mera omfattande. Men detta uttryck var valdt nog med afsigt svagare än det uttryck, hvarmed han uttalade sig för, att det skulle vara rent af omöjligt att genast införa progressiv beskattning. Det vill således synas, som om motståndet i afseende på införandet af skattelättnader verkligen skulle ha varit något mindre hårdnackadt på det hållet. Och jag hoppas, så att äfven i framtiden skall finnas vara fallet, i all synnerhet som herr finansministern nu gifvit ett positivt löfte, att det till nästa riksdag skulle kunna gifvas större utsträckning i fråga om dessa lättnader, än hvad den nu föreliggande kongl. propositionen bestämmer.

Så föllo alldeles bestämdt hans ord. Och jag hoppas, att de äfven skola komma att infrias. Dervid vill jag, för att det icke skall stå såsom det enda, oemotsagda uttalandet, att det streck, som herr Fredholm förordade, eller 1,500 kronor, skulle vara det lyckligast valda, ännu tillägga ett ord. Jag tror, att man mycket väl kunde gå ett steg högre, om man också ej skulle vilja gå så långt, som jag i min motion föreslagit och som jag till min glädje hör, att äfven herr Meyer vill gå in på, eller att låta alla de inkomster, som ej gå upp till 3,000 kronor, ej få någon ekonomisk känning af militärbördorna. Jag tror, att, om man vill behålla de gamla siffrorna och för en del sätta tilläggsbevillningen till endast hälften, man åtminstone icke behöfver börja förr än vid 1,800 kronor, der enligt nuvarande bevillningsförordning det bevillningsfria afdraget upphör.

Som sagdt, herr talman, skall jag under nuvarande bedröfliga förhållanden af en riksdag, som skingrats, utan att vara upplöst, icke göra något yrkande, utan endast uttala den förhoppningen, att de löften, vi här fått, såsom på många andra områden, icke må blifva, när de skola realiseras, svikna, utan att redan nästa år en allvarlig ansats måtte göras till deras förverkligande, och att denna fråga verkligen kommer att af utskottet behandlas i tillräckligt god tid, så att den kan blifva föremål för allvarliga förhandlingar inom Riksdagen, icke för ett slags småresonnement mellan några få kvarvarande representanter.

Häruti instämde herrar *Wavrinsky*, *David Bergström* i Stockholm, *Österberg*, *K. G. Karlsson* i Göteborg och *Kvarnzelius*.

Herr Persson i Tällberg: Jag vill bara begagna detta tillfälle för att uttala min lifliga anslutning till tanken om införande af progressiv beskattning. Jag vill också förklara, att jag icke har någonting emot, att de mindre inkomsttagarne bli befriade ifrån tilläggsbevillning, men jag ber derjemte få uttala den förhoppningen, att, då ett nytt förslag i detta hänseende framkommer för Riksdagen, detsamma måtte vara sådant, att äfven egarne af mindre fastigheter måtte bli i viss mån befriade på samma sätt som inkomsttagarne.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 5.

Bifölls jemväl.

§ 3.

Anmäldes och godkändes särskilda utskottets n:o 1 förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 120, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 2 angående ny härordning, n:o 3 med förslag till ny värnpligtslag samt n:o 3 a med förslag till lag om ändrad lydelse af 2 och 62 §§ strafflagen för krigsmagten den 7 oktober 1881.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes: statsutskottets memorial n:o 95, angående den nya riksstaten; och sammansatta bevillnings- och särskilda utskottets n:o 1 memorial n:o 2, angående anvisande af ersättning till sammansatta bevillnings- och särskilda utskottets n:o 1 kansli.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,⁴⁸ e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Måndagen den 3 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredrogos och godkändes:
statsutskottets memorial n:o 95, angående den nya riksstaten;
sammansatta bevillnings- och särskilda utskottets n:o 1 memorial
n:o 2, angående anvisande af ersättning till sammansatta bevillnings-
och särskilda utskottets n:o 1 kansli.

§ 2.

Anmälades och godkändes dels statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelse, n:o 124, till Konungen, angående beräkning af statsverkets inkomster, dels ock sammansatta bevillnings- och särskilda utskottets n:o 1 förslag till Riksdagens skrivelse, n:o 129, jemväl till Konungen, angående bevilning af fast egendom samt af inkomst.

Vidare anmälades och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till §§ i riksdagsbeslutet:
n:o 51, angående reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning;
n:o 52, angående val af en komiterad för tryckfrihetens vård;
n:o 53, angående val af fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret;
n:o 54, angående dispositionen af besparingarna å hufvudtitlarna;
n:o 55, angående beräkningen af riksgäldskontorets utgifter och inkomster;
n:o 56, angående revision af de s. k. krigslagarne; och
n:o 57, angående beredande af tillfälle för de värnpliktige att under den tid, tjänstgöringen för deras militära utbildning pågår, erhålla undervisning äfven i andra ämnen;
dels ock till Riksdagens skrivelse n:o 130, till Konungen, om utredning rörande vissa ecklesiastika boställen.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,¹⁶ e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Tisdagen den 4 juni. Kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 28 nästlidne maj.

§ 2.

Anmäldes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till §§ i riksdagsbeslutet:

n:o 58, angående införande af en särskild, enligt vissa grunder såsom bevilning till staten utgående, men från allmänna bevilningen fristående, direkt skatt;

n:o 59, angående beredande af lånemedel för utveckling af statens telefonväsende;

n:o 60, angående låneunderstöd för enskilda jernvägar;

n:o 61, angående lån åt Borås—Alfvesta jernvägsaktiebolag;

n:o 62, angående anslag till fullbordande af statsbanan mellan Gellivare och riksgränsen;

n:o 63, angående anslag till fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee;

n:o 64, angående statsregleringen;

n:o 65, angående lagstiftningsåtgärder för vidmagthållande af jordbruksnäringen inom skogsbygderna i Norrland och Dalarne;

n:o 66, angående ny härordning m. m.;

n:o 67, i afseende å statsregleringen och rörande de med statsverket gemenskap egande ämnen;

n:o 68, angående åtskilliga på grund af 89 § regeringsformen väckta frågor; och

n:o 69, angående bevilning af fast egendom samt af inkomst.

Vidare anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen;

n:o 126, angående upprättadt nytt reglemente för riksgäldskontoret; och

n:o 127, med öfverlemnande af ny riksstat.

§ 3.

Ordet lemnades härefter till herr vice talmannen Swartling, som yttrade: Herr talman! Jag bor att få hemställa, det kammaren ville besluta att, i likhet med hvad vid föregående riksdagar varit vanligt, uppdraga åt representanterna för Stockholms stad och dem af kammarens öfriga ledamöter, som möjligen må vara qvar här i

Stockholm, att justera de kammarens protokoll, som vid riksdagens avslutande ännu äro ojusterade.

Denna hemställan biföls.

§ 4.

Kammarens ledamöter, som af Kongl. Maj:t blifvit kallade att denna dag efter bevistad gudstjenst infinna sig å rikssalen, der riksdagen komme att avslutas, afgingo nu till Storkyrkan för att åhöra riksdagspredikan. Efter gudstjenstens slut begåfvo sig kammarens ledamöter till rikssalen, der jemväl Första Kammarens ledamöter infunno sig.

Herr statsrådet och chefen för civildepartementet uppläste der Kongl. Maj:ts förordnande för hans excellens herr statsministern att å Kongl. Maj:ts vägnar avsluta riksdagen.

Sedan härefter kamrarnes undersåtliga vördnad och välönskningar blifvit af herrar talmän framförda, samt herr statsrådet och chefen för civildepartementet uppläst riksdagsbeslutet, förklarade hans excellens herr statsministern riksdagen vara avslutad.

Efter det herr talmannen och kammarens ledamöter återkommit till kammarens samlingsrum, tog herr talmannen afsked af kammarens ledamöter med följande ord:

Den nyss avslutade 1901 års riksdag skall helt säkert komma att intaga ett framstående rum i vår inre utvecklings historia i följd af de många, stora och viktiga frågor, som derunder blifvit behandlade och dels helt eller delvis lösta, dels förberedda och satta på dagordningen för den närmaste framtiden. Att jag bland dessa frågor sätter försvarsfrågan främst torde icke förefalla underligt.

Carl XI:s stora skapelse, indelningsverket, som länge utgjorde vår stolthet och vår styrka, har genom ändrade tidsförhållanden så underminerats och genom statsmagternas föregående beslut så kringskurits, att det icke är att undra på, om nu, då den sista spiken slogs i dess likkista, knappast någon välvillig tanke egnades åt denna dock öfver 200-åriga institution.

Den grundprincip, som ligger före i vår nu beslutade härordning, har af alla enstämmigt erkänts såsom den bästa, ja, såsom den enda möjliga under för handen varande förhållanden, den allmänna värnpligtens idé. Endast angående det mått, i hvilket den borde utkrävas, hafva meningarna varit delade.

Ju större, ju viktigare, ju mera för skakningar och anfall utsatt den byggnad är, som man tänker uppföra, desto angelägnare är det, att grunden göres bred och fast. Och det tränger sig därför ovilkorligen fram ett beklagande, att Riksdagen nödgats göra icke oväsentliga inskränkningar i det af Kongl. Maj:t framlagda, i afseende på tjänstgöringstiden kanske i knappaste mått tilltagna förslag.

Detta beklagande gäller måhända mindre den slutliga militärtekniska försvarsdugligheten, ty under den långa öfvergångstid, som

förestår, skola nog bristerna framträda i sin fulla rätt och äfven framvinga rättelser och ersättningar för hvad som bortskurits, utan beklagandet finnes väl egentligen med hänsyn till det nationella uppfostringsarbete, som med frågan är förenadt. Ty det är väl alldeles gifvet, att i samma mån som uppgiften framställdes helgjuten och färdig, som arméns befäl har att fullgöra, i samma mån skulle också och måste också detta ha egnat hela sin kraft ensamt åt detta arbete, med uteslutande af alla andra biarbeten, och hågen skulle eldas i samma mån, som det kunde motse några kraftigare verkningar af sitt arbete.

Dock, vi hysa den förhoppningen till vårt armébefäl och till dem, som ha tagit frågan om hand, att allting skall göras icke blott för att bringa den militärtekniska utvecklingen till sin rätta höjd, utan äfven för att göra institutionen kär och förtroendefull för nationen och framför allt för de värnpligtige. I denna förhoppning helsa vi detta Riksdagens beslut som godt och välsignelsebringande och hoppas, att det må bli för landet godt och leda till goda resultat.

För den välvilja och det förtroende, som kommit mig till del, ber jag att till kammaren få framföra min värdsamma och djupt kända tacksamhet, dertill bifogande en önskan, att ni alla och en hvar måtte finna lycka och frid i de hem och de värf, till hvilka ni nu återvända. Lycka och välgång!

Härpå svarade

Herr Johansson i Noraskog: En mer än vanligt långvarig och viktig, man kan äfven tillägga tröttande, riksdag har nu slutat sina förhandlingar. Åtskilliga af de frågor, som denna gång erhållit sin mer eller mindre fullständiga lösning, skola dels hvar för sig och dels i förening bereda 1901 års Riksdag, som jag vill hoppas, en god minnesplats på historiens blad. Jag skall icke nu erinra om dessa frågor, ty de ligga nog djupt i hvars mans sinne och minne för att här behöfva upprepas.

För det fåtal bland oss, som sträfvat igenom denna riksdag till slutet, är det emellertid en tillfredsställelse, ja, en angenäm pligt att till eder, herr grefve, uttrycka vårt lifliga och uppriktiga tack för det pligtrogna och nitfulla sätt, hvarpå ni alltid ledt våra förhandlingar. Vi anhålla ock nu i afskedets stund att städse få vara inneslutna i eder benägna och välvilliga hägkomst.

Herr talmannen och kammarens ledamöter utbytte härefter afskedshelsningar och åtskildes.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Onsdagen den 12 juni.

Kl. 2 e. m.

Sedan Andra Kammaren genom beslut den 4 innevarande månad åt representanterna för Stockholms stad samt dem af kammarens öfriga ledamöter, som efter riksdagens avslutande befunno sig kvar i hufvudstaden, uppdragit justeringen af de Riksdagens protokoll, hvilka vid riksdagens avslutande återstode ojusterade, hade tillkännagifvande om, att nämnda justering komme att denna dag kl. 2 e. m. försiggå i kammarens kansliokal, blifvit vederbörligen utfärdadt, och då ärendet nu företogs, tillstädeskommo följande kammarens ledamöter:

herr A. Hedin.
» J. H. G. Fredholm.
» C. Wallis.
» E. O. V. Wavrinsky.
» D. K. Bergström.
» O. G. Eklund.
» K. A. Staaff.
» K. Hj. Branting.
» C. A. Lindhagen.

Protokollen för den 29, 30 och 31 nästlidne maj äfvensom för den 1, 2, 3 och 4 innevarande juni upplästes och blefvo af tillstädesvarande herrar ledamöter godkända, hvarefter sammanträdet upplöstes.

In fidem
E. Nathorst Böös.

Rättelse

I Andra Kammarens protokoll n:o 29.

Sid. 32 rad. 23 nedifrån *står*: i den momemoria
läs: i den promemoria